

VYTYČOVÁNÍ OBLOUKŮ

Doc. Ing. Pavel Hánek, CSc.

ČVUT v Praze – FSv, K154

2016

Tento soubor je pomocným materiálem předmětu 154YIGD. Bez výkladu přednášejícího není úplný.

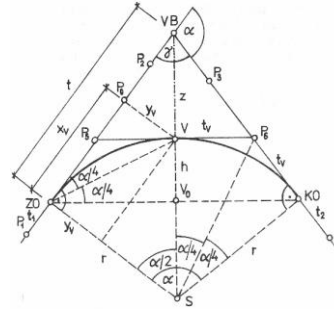

---

1 Vytyčení hlavních bodů prostého kružnicového oblouku

- Středový úhel $\alpha = 200 - \gamma$
- Hlavní prvky oblouku:
  - délka tečny: $t = r \cdot \tan \frac{\alpha}{2}$
  - vzepětí: $z = r \left(\frac{1}{\cos \frac{\alpha}{2}} - 1 \right)$
  - pravouhlé souřadnice vrcholu oblouku od tečny $y_v = r \left(1 - \cos \frac{\alpha}{2} \right)$
  - $c_v = r \cdot \sin \frac{\alpha}{2}$
  - délka oblouku $o = r \cdot \text{arc} \alpha = \pi \cdot r \cdot \frac{\alpha \text{ gon}}{200 \text{ gon}}$

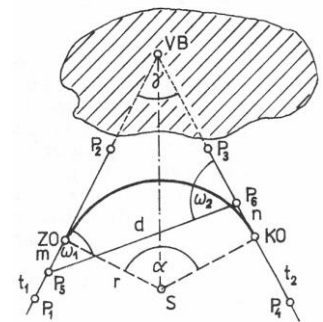

---

2 Nepřístupný průsečík tečen (VB)

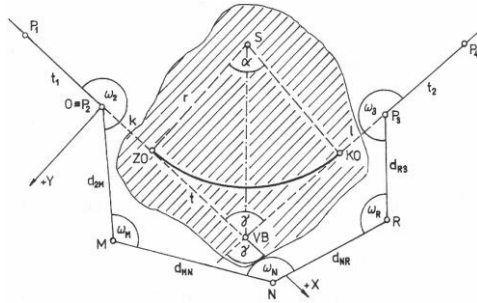

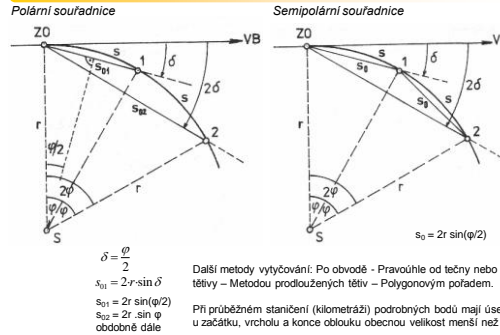

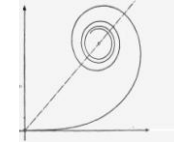
Nepřístupný průsečík tečen - nepřehledný terén

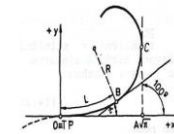
3 Vytčení podrobných bodů oblouku

4 Přechodnice 4.1 Klotoida

Klotoida je křivka, jejíž křivost narůstá lineárně s délkou oblouku .
V silničním stavitelství se používá přirozená rovnice klotoidy, zapsaná v tradiční symbolice ve tvaru $LR=A^2$,

kde:
 L je délka křivky (přechodnice) od bodu TP ,
 R je poloměr křivosti křivky v daném bodě,
 A je parametr (konstanta).
Pro délku přechodnice L se často používá vztah $L = v$, kde v je projektovaná návrhová rychlost komunikace v km/h

---

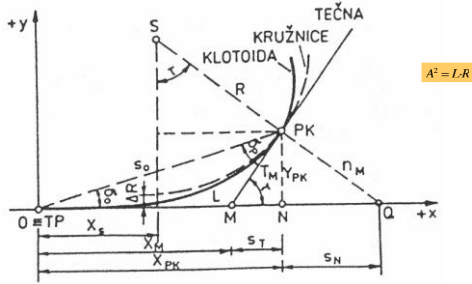

Klotoida

$A^2 = L.R$

Obloúk s přechodnicí (klotoidou)

Souřadnice bodu na konci klotoidy

$$X = L - \frac{L^2}{40A^2} + \frac{L^2}{3456A^4} - (I3) \quad Y = \frac{L^2}{6A^2} - \frac{L^2}{336A^6} + \frac{L^2}{42240A^{10}} - (I5)$$

Úhel τ , svírá tečna ke klotoidě v daném bodě s kladným směrem osy x

$$\tau = \frac{L^2}{2A^2} \rho = \frac{L}{2R} \rho$$

Odsazení kružnice od tečen se počítá, aby bylo možné vložit přechodnici mezi přímkou a oblouk kružnice

$$\Delta R = Y_{PK} - R(1 - \cos \tau)$$

$$\Delta R = \frac{L^2}{24A^2} - \frac{L^2}{2688A^4} + \frac{L^2}{506880A^{10}} - (I3)$$

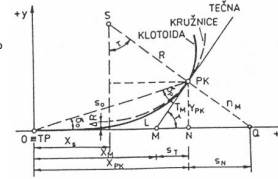
Souřadnice středu kružnice při $\tau \leq 44$ gon

$$Y_s = R + \Delta R = Y_{PK} + R \cos \tau$$

$$Y_s = R - \frac{L^2}{24A^2} + \frac{L^2}{2688A^4} - \frac{L^2}{506880A^{10}}$$

$$X_s = L/2 = x - r \cdot \sin \tau$$

Čísla v závorkách značí neuvedené členy vyznačeného řádu a řádů vyšších.

Úhel σ_0 mezi tětvou $\overline{TPPK}$ a tečnou v bodě TP $\text{tg} \sigma_0 = \frac{Y_{PK}}{X_{PK}}$

Délka tětiny $s_0 \equiv \overline{TPPK}$ $s_0 = \sqrt{X_{PK}^2 + Y_{PK}^2} = \frac{X_{PK}}{\cos \sigma_0}$

Úhel σ_p mezi tečnou v bodě PK a tětvou $\overline{PKTP}$
 $\sigma_p = \tau - \sigma_0$

Délka normály

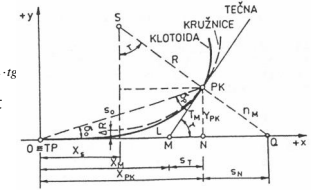
$$n_M = \overline{QPK} \quad n_M = \frac{Y_{PK}}{\cos \tau}$$

Délka subnormály $s_N = \overline{NQ}$ $s_N = Y_{PK} \cdot \text{tg} \tau$

Délka tečny $T_M = \overline{MPK}$ $T_M = \frac{Y_{PK}}{\sin \tau}$

Délka subtangenty

$$s_T \equiv \overline{MN} \quad s_T = Y_{PK} \cot g \tau$$

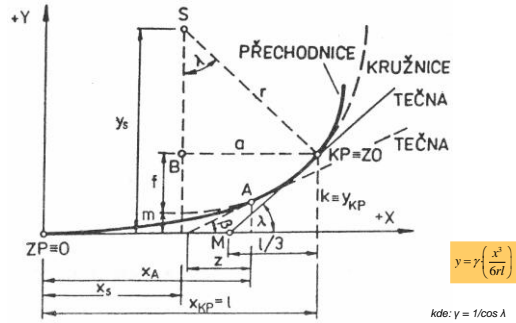

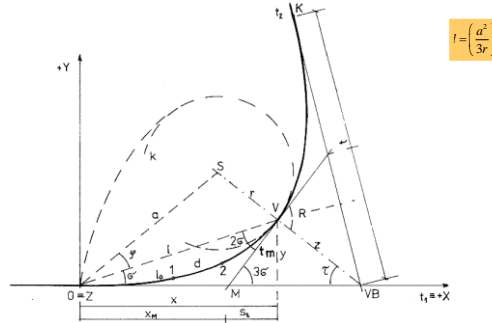
4.2 Kubická parabola

Kubická parabola

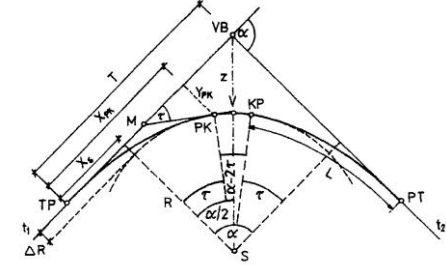

4.3 Lemniskáta

Lemniskáta

5 Kružnicový oblouk s krajními přechodnicemi

Obr. 4.14

---

6 Výpočet a vytyčení hlavních prvků oblouku kružnice se symetrickými krajními přechodnicemi

$$T = \overline{TPVB}$$

kde R je poloměr kružnice,
 ΔR je odsazení kružnice od tečny,
 α je středový úhel oblouku kružnice,
 X_s je souřadnice středu odsazené kružnice

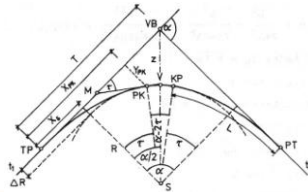
$$T = (R + \Delta R) \frac{\alpha}{2} + X_s$$

Půlící bod oblouku V se vytyčí z bodu VB v ose úhlu tečen ve vzdálenosti

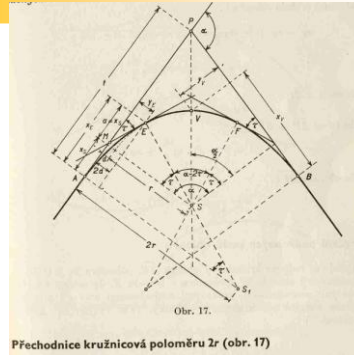
$$z = \overline{VBV}$$

$$z = \frac{R + \Delta R}{\cos(\alpha/2)} - R$$

Délka oblouku o se vypočte
 $o = 2L + R \cdot \text{arc}(\alpha - 2\tau)$

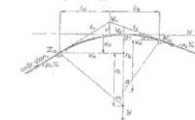
7 Kružnicová přechodnice

Přechodnice kružnicová poloměru $2r$ (obr. 17)

8 Výškový zakružovací oblouk

Výškový zakružovací oblouk kvadratické paraboly $y^2 = 2px$
 Máme h_1, r_1 (okružnice $h_1 \leq 100$ kg, $h_1 \leq 100$ kg), h_2, r_2 (okružnice $h_2 \leq 100$ kg, $h_2 \leq 100$ kg) a výšku L a
 oblouk zakružovacího oblouku kvadratické paraboly $y^2 = 2px$. Pro výpočet potřebujeme znát:
 - h_1, r_1 - křivka je maximálně $r_1 \leq 100, 100$ a minimálně $r_1 \leq 100, 100$
 - h_2, r_2 - křivka je maximálně $r_2 \leq 100, 100$ a minimálně $r_2 \leq 100, 100$
 - L - výška zakružovacího oblouku
 - z - výška zakružovacího oblouku
 - z - výška zakružovacího oblouku
 - z - výška zakružovacího oblouku

Pro libovolný bod x se ve vzdálenosti x od začátku křivky a
 $y = \sqrt{2px}$
 Distanční x_1, x_2 se vypočte pro r_1, r_2 (přechodní r_1, r_2 , h_1, h_2), L a výšku L .
 Řešení a výpočet: Je možná i jiná řešení vypočtení výšky h_1 , přímka křivky r_1 .
 $h_1 = h_2 + L \cdot \frac{r_1 - r_2}{L}$
 $h_1 = h_2 + L \cdot \frac{r_1 - r_2}{L}$
 $h_1 = h_2 + L \cdot \frac{r_1 - r_2}{L}$
 $h_1 = h_2 + L \cdot \frac{r_1 - r_2}{L}$

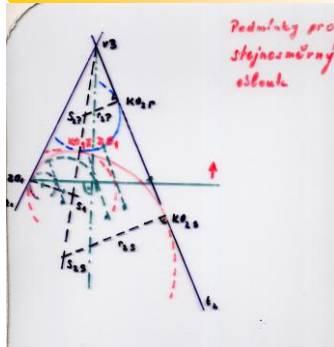

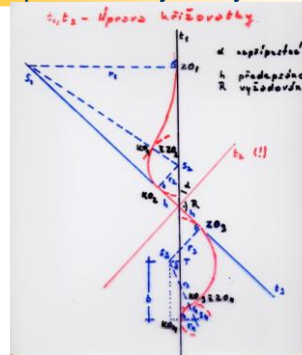
---

9 Složené oblouky

Poznámka:
Souřadnicové řešení prostých i složených oblouků je uvedeno v jiném souboru

10 Úprava křižovatky složeným obloukem

Užitečné odkazy

- HÁNEK, P. a kol.: Stavební geodézie. 1. vyd. Praha, ČVUT 2007, dotisk 2010. 133 s. ISBN 978-80-01-03707-2 (kapitola 12).
  - ČSN 73 6360: 1997 Konstrukční a geometrické uspořádání koleje železničních drah a její prostorová poloha
- Detailnější v ...
- HÁNEK, P. - HÁNEK, P. (jr.) - MARŠÍKOVÁ, M.: Geodézie pro obor pozemkové úpravy a převody nemovitostí. České Budějovice, Jihočeská univerzita 2007, 88 s. 2. vydání 2008. ISBN 978-80-7040-971-8
  - KRUMPHANZL, V.: Inženýrská geodézie I. Praha, SNTL/SVTL 1966, 369 s. (kapitoly 7 až 10).
  - <http://people.fsv.cvut.cz/www/hanekpav/K154/>